

نهضت آزادی ایران

۱۳۴۰

هشدار جدی درباره خشونت سازمان یافته در بستر جامعه بحران زده و ناکارآمدی حاکمیت
(به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۷)

بسمه تعالی

سال ۱۳۹۶ در حالی به پایان رسید که در طول آن، به ویژه پس از تجمعات اعتراضی دی ماه، شاهد رخداد‌های اندوهباری بودیم که در صورت تکرار آنها در سال ۹۷ «خشونت فراگیر» در آینده‌ای نه چندان دور قابل پیش‌بینی خواهد بود. تجمعات ناآرام خیابانی در ارتباط با مطالبات اقتصادی و معیشتی - که هر چند روز یک بار در گوشه و کنار کشور رخ می‌داد- شامل اعتراضات مال‌باختگان موسسات مالی و اعتباری یا کارگران بیکار شده و افرادی که ماه‌ها حقوق و دستمزدی دریافت نکرده‌اند، درگیری‌های بی‌سابقه با درآویش گنابادی، که به کشته و زخمی شدن نفراتی از هر دو سو انجامید، زد و خوردها و کشمکش‌ها بر سر نحوه توزیع منابع آب در شهرهای استان اصفهان، رویارویی غیرمسالمت‌آمیز با تجمعات پیگیر حقوق زنان در هفدهم اسفند و.... گوشه‌هایی از این رویدادهای نامطلوب به شمار می‌آیند.

اقرار نهادهای حاکمیتی به بحران «ناکارآمدی»، در کنار پنج ابربحران ساختاری در مدیریت کشور، و شکاف فزاینده دولت-ملت افزون بر آن که حکایت از توقف یا کند شدن روند توسعه و تیرگی چشم‌انداز حل مشکلات بزرگ اقتصادی و اجتماعی دارد، از برآمدن طوفان‌های ترسناک در عرصه مناسبات کلان جامعه خبر می‌دهد. هنگامی که جامعه بحران‌زده از اصلاح امور ناامید شود و جانش به لب برسد و زمانی که حاکمیت ناکارآمد از مدیریت کارشناسانه کشور بازماند، بطور طبیعی انگیزه‌های لازم برای دست یازیدن

به خشونت فراهم آمده، عقلانیت جای خود را به عصبیت داده جامعه عرصه تاخت و تاز کسانی خواهد شد که جز انتقام به چیز دیگری نمی اندیشند.

در شرایطی که از یک سو، برنامه های گوناگون و پیچیده‌ای چه در داخل کشور - حتی درون نهادهای حکومتی و چه در منطقه- به وسیله راست‌گرایان افراطی در اسرائیل و عربستان سعودی، با هماهنگی دولت امریکا - برای ایجاد خشونت سازمان‌یافته در کشور دیده می‌شود - و تغییرات پدید آمده در حوزه های مدیریت سیاست خارجی و امنیتی امریکا در همین راستا قابل تحلیل است. و از سوی دیگر، وزیر کشور دولت دوازدهم به صراحت از نقش‌آفرینی مراکزی برای ایجاد بحران در درون کشور خبر می‌دهد؛ دکترین امنیت ملی ما تنها با تمرکز بر «توسعه سیاسی» می‌تواند شاخص‌های کارآمدی اش را ارتقا داده، به اصلاحات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی دست یابد و از ایجاد و گسترش بحران‌های فراگیر امنیتی و خشونت سازمان‌یافته در کشور پیشگیری کند.

بر پایه تجربه فروپاشی اتحاد شوروی، خطر دیگری که می‌تواند به خیزش امواج خشونت منجر شود منحصر کردن دغدغه و توجه به اصلاحات اقتصادی و به فراموشی سپردن یا به تاخیر انداختن اصلاحات در حوزه توسعه سیاسی به موازات اصلاحات اقتصادی است. با توجه به تجربه ناموفق «خصوصی‌سازی»، که در سالیان گذشته رخ داده، و در غیاب اصلاحات سیاسی، عدم شفافیت رسانه‌ای و نبود نهادهای مدنی قدرتمند، انباشت سرمایه تحت نام خصوصی سازی در نهادها و سازمان‌های حکومتی، می‌تواند به شکل‌گیری فساد سازمان یافته در ساختار حکومت از یکسو و نیز وقوع حرکت‌های اعتراضی لشکر گرسنگان از سوی دیگر بیانجامد .

اقتصاددانان و جامعه‌شناسان پر شماری در این روزها در باره احتمال بازتولید و گسترش کمی و کیفی وقایعی مشابه رویدادهای دی ماه ۱۳۹۶ در آینده‌ای نه چندان دور هشدار داده اند و این بدان معناست که گرچه «خشونت» برای نخستین بار به عنوان یک راه حل جدی در جامعه ما مطرح گردیده است، هنوز به طور عام پذیرفته نشده است. به بیان دیگر فرصت‌ها هنوز از دست نرفته است. حوادث دی ماه ۹۶، آمادگی جامعه ایران را برای شکل‌گیری و فراگیر ساختن بسترهای کلان خشونت نشان داد. پیامدهای این خشونت پیش‌رو، نه تنها نظام سیاسی که تمامیت ارضی و انسجام اجتماعی ایران را تهدید می‌کند و در صورت وقوع و گسترده‌گی، روند مبارزات اصلاح‌طلبانه برای برقراری دموکراسی را به مخاطره انداخته، فروپاشی سیاسی و اجتماعی را قابل پیش‌بینی خواهد کرد. تجربه تاریخی به ما می‌آموزد که چگونه می‌توان از وقوع خشونت، و تحمیل هزینه‌های سنگین آن به جامعه پیشگیری کرد «آزادی» و ارتقای شاخص‌های دموکراسی،

تنها نسخه‌ای است که می‌تواند شفاف‌بخش دردهای ملت ما باشد. این تعبیر به هیچ وجه مبالغه‌آمیز نخواهد بود اگر بگوییم که امروزه «آزادی به معنای حاکمیت واقعی مردم برای جامعه ایران، ضرورتی بی‌بدیل است».

نهضت آزادی ایران در آغاز سال ۱۳۹۷ و بر اساس واقعیات یاد شده، باور دارد که بازگشت صادقانه به اصول قانون اساسی و تحقق حقوق و حاکمیت ملت یگانه راهی است که می‌تواند کشور عزیزمان را از افتادن به ورطه فروپاشی اجتماعی و اقتصادی نجات دهد و در همین راستا ضمن تأکید بر تداوم راه حل‌های تدریجی و اصلاح‌طلبانه، از کنش‌گران و گروه‌های سیاسی ایران می‌خواهد که در عرصه مناسبات سیاسی شکیبا بوده، نگذارند که ابتکار عمل از ماهیت درون‌زا و مسالمت‌آمیز خارج شده، به دست جریان‌های افندگانه برای منافع ملی، دموکراسی و امنیت عمومی ندرند. همچنین به هیأت حاکمه موکداً خاطر نشان می‌سازد که عقربه‌های تاریخ هشدار می‌دهند که تا دیر نشده و طوفان خشونت، کیان کشور و نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران را در هم نیچیده است، به موقع، داوطلبانه و واقع‌بینانه، پذیرای اصلاحاتی اساسی در ساختار مدیریت کشور باشند که در "بیانیه سالگرد انقلاب نهضت آزاد ایران" راهکارهای آن بر شمرده شد، در فرصت باقی‌مانده، در راستای تقویت اثر بخش بنیان‌های مردمی برآمده از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مجدداً بکوشند.

محمد توسلی

دبیرکل نهضت آزادی ایران

۱۴ فروردین ۱۳۹۷